

اسرائیلیات، این بار در علوم غربی!

گفت‌وگو با دکتر ابراهیم فیاض

تهیه و تنظیم: محمدعلی روزبهانی

تاریخ

The humanities are those academic disciplines which study the human condition, using speculative, as distinguished from the mainly scientific approaches of the natural and social sciences

Examples of the disciplines related to language and performing arts (including music, communications and cultural studies) are sometimes described as "humanistic".

History is systematically collected information and interpretation of the record of human activity. Edward Gibbon's well-respected work

علوم جدید غرب مانند اسرائیلیات است. اسرائیلی ها کارشان فتنه کردن است. آن‌ها حضرت موسی را با تحریف تورات به ابتذال کشیدند. در مورد حضرت مسیح و تاریخچه زندگی او و در مورد پیامبر ما نیز به همین کار روی آوردند. آنها علومی را که بر مبانی هر چند اندک دینی بنا شده باشد، بایکوت و سانسور می‌کنند. امروز روان‌شناسی فروید که یک روان‌شناس یهودی است و بر اساس این‌که انسان را موجودی شیطانی و یک گرگ تصور کرده است تدوین شده، رواج دارد، اما روان‌شناسی یونگ که با یک نگاه اخلاقی مسیحی نگاشته شده است، رونقی ندارد. کتاب‌های هایدگر هنوز به طور کامل در غرب منتشر نشده است و هر سال سه کتاب از او منتشر می‌شود که اعلام کرده‌اند انتشار ترجمه آثار او تا سال ۲۰۲۰ طول خواهد کشید. بسیاری از کتاب‌هایی که با نگاه مسیحی نوشته شده‌اند، سانسور شده‌اند. من حتی نتوانستم برخی از این کتاب‌ها را در یکی از بزرگترین نمایشگاه‌های کتاب جهان در فرانکفورت آلمان پیدا کنم.

پویا: وضعیت علوم انسانی در ایران را چگونه می‌بینید؟
دکتر فیاض: متأسفانه ما حتی با علوم انسانی غرب آشنا نشده‌ایم و آنچه امروز به نام علوم انسانی در دانشگاه‌های ما تدریس می‌شود، صورتی کنگ، مبهم و ناقص از علوم غربی است. مانند این است که از یک کشور بسیار دور کسی به ایران بیاید و فلسفه اسلامی را از کتاب‌های رده دو و سه علمی ما مطالعه کند، بعد به کشورش برگردد و کتابی درباره فلسفه اسلامی بنویسد. او حتی قادر نیست فلسفه اسلامی در دانشگاه‌های ما را معرفی کند، چه برسد به این‌که بخواهد معارف اساتیدی چون علامه حسن‌زاده آملی و آیت‌الله انصاری شیرازی و آقای جوادی آملی را منتقل کند. همان‌طور که اگر کسی وسط دریا شناگری بلد نباشد، غرق خواهد شد،

پویا: به نظر شما ماهیت علوم تجربی و انسانی رایج چیست؟

دکتر فیاض: ما در جهان، علم غیردینی نداریم. تمام علوم موجود دینی هستند و علم تجربی امروز که فلسفه آن ریشه در افکار کانت دارد، علم یهودی است. همه جهان تجلی خداوند است و ابزار شناخت جهان، شهود و علم حضوری است. در زمان حضرت موسی (علیه‌السلام) فرعون از سحر در برابر پیامبر الهی استفاده کرد، اما ایمان حضرت موسی (علیه‌السلام) سحر آنها را باطل کرد. علم غربی امروزی یک علم یهودی است. این‌که جمعیت زیادی از متفکران، فیزیکدان‌ها و روان‌شناسان یهودی هستند و اگر مسیحی باشند، بسیاری پروتستان هستند، اتفاقی نیست. ریشه همه علوم انسانی موجود، غربی است. نمی‌خواهم بحث را به خیل قدیم یعنی پیش از مسیحیت و یهودیت ببرم. وقتی آثار کانت را مطالعه کنیم، متوجه می‌شویم که او علم شهودی را به مقولات دوازده‌گانه محدود می‌کند و سپس به علم تجربی می‌پردازد. شخصی هم‌زمان با او به نام سوندنبرگ، پس از مکاشفه و شهود به تألیف کتابی درباره تجربیات عرفانی‌اش اقدام می‌کند. پس از این، کانت در مقابله با او کتاب تندی می‌نویسد و با شهود مقابله می‌کند. ما دلمان خوش است که کانت ایده‌آلیست است، اما باید بدانیم با گذشت زمان کانت از آرای اولیه خود برمی‌گردد و حتی مقولات دوازده‌گانه را نیز تجربی می‌داند و همه آنها را محدود به زمان و مکان می‌داند. ما در همه حوزه‌های فرهنگی و جغرافیایی، تابع این دانش غربی هستیم.

پویا: دلیل این‌که دانش موجود در جهان را یهودی می‌دانید چیست؟
دکتر فیاض: ما در جهان علم نیز با سانسور و حذف مواجهیم.

هانری گرین می‌گوید: زمانی در استراسبورگ بودم و جنگل‌های سیاه آنجا را دیدم. منظور او از جنگل‌های سیاه، فلسفه هایدگر است. او می‌گوید از وقتی با فلسفه اسلامی آشنا شدم، از این فلسفه جنگل‌های سیاه مستغنی شدم.

پویا: دلیل این‌که دانش موجود در جهان را یهودی می‌دانید چیست؟
دکتر فیاض: ما در جهان علم نیز با سانسور و حذف مواجهیم.

۵۲

فرهنگی-اجتماعی-سیاسی

nes which study the human condition, using speculative, as distinguished from the mainly scientific approaches of the natural and social sciences

humanities are ancient and modern languages, visual and performing arts (including music). The humanities are anthropology, area studies, though these are often regarded as social sciences. They are sometimes described as "humanists". However, that notion of humanism, which some "antihumanist" scholars in the humanities reject

tion about the past. When used as the name of the study and interpretation of the record of humans, the term has changed over time. Knowledge of history is the study of past events and historical thinking skills. History of the Decline and Fall of the Roman Empire is a literary work of art as it is a historical survey of the human condition. The humanities are considered a part of the humanities. In modern times, history is occasionally classified as a social science. edit | Languages]

cal languages forms the backbone of modern study of the humanities

The humanities are those academic disciplines which study the human condition, using speculative, as distinguished from the mainly scientific approaches of the natural and social sciences

ریشه همه علوم انسانی موجود، غربی است. وقتی آثار کانت را مطالعه کنیم، متوجه می‌شویم که او علم شهودی را به مقولات دوازده‌گانه محدود می‌کند و سپس به علم تجربی می‌پردازد.

ما در جهان علم نیز با سانسور و حذف مواجهیم. علوم جدید غرب مانند اسرائیلیات است.

متأسفانه ما حتی با علوم انسانی غرب آشنا نشده‌ایم و آنچه امروز به نام علوم انسانی در دانشگاه‌های ما تدریس می‌شود، صورتی گنگ، مبهم و ناقص از علوم غربی است.

برخی مراکز پژوهشی به مطالعه درباره فلسفه‌های انگلوساکسون و بهره‌گیری از دانشگاه‌های آمریکا و کانادا روی آورده‌اند که این یک اشتباه است، زیرا این فلسفه‌ها شاخ و برگ‌های فلسفه غربند، نه ریشه‌های آن.

من به ارتباط میان سه حوزه مطالعاتی اعتقاد دارم. یعنی اگر کسی هر یک از این سه زمینه را به طور عمیق تحقیق و مطالعه کند، می‌تواند به حقیقت در دو زمینه دیگر دست یابد. این سه زمینه عبارتند از: اسلام‌شناسی، ایران‌شناسی و غرب‌شناسی.

هنوز بسیاری در حوزه و دانشگاه یک نگاه سکولار به دین دارند. روشنفکرهای ما هم غرب را نشناخته‌اند.

کتاب «فلسفه و روش رئالیسم» علامه طباطبایی که به قلم استاد مطهری تألیف شده است، به نظر من یک متن علمی تأسیسی است.

شناخت غرب هم شناگری می‌خواهد. تا مرزها و جغرافیای فکری این دریا را ندانی، نمی‌توانی از آن بیرون بیایی، غرق می‌شوی؛ یعنی همین‌طور دور خودت می‌چرخ و یک روز هم عمرت بر باد می‌رود و مرگت فرا می‌رسد.

ما هنوز به مرزهای علوم انسانی در غرب نرسیده‌ایم. برخی مراکز پژوهشی به مطالعه درباره فلسفه‌های انگلوساکسون و بهره‌گیری از دانشگاه‌های آمریکا و کانادا روی آورده‌اند که این یک اشتباه است، زیرا این فلسفه‌ها شاخ و برگ‌های فلسفه غربند، نه ریشه‌های آن. برای شناخت غرب باید از فیلسوفان آلمانی نظیر کانت، فویرباخ، هگل و نیچه آغاز کرد.

پویا: شما در مقالات خود به سه رشته مطالعات اشاره داشته‌اید و نیاز امروز ایران برای تولید علم را در این زمینه بیان کرده‌اید. ضرورت این گفت‌وگو چیست؟
دکتر فیاض: من به ارتباط میان سه حوزه مطالعاتی اعتقاد دارم. یعنی اگر کسی هر یک از این سه زمینه را به طور عمیق تحقیق و مطالعه کند، می‌تواند به حقیقت در دو زمینه دیگر دست یابد. این سه زمینه عبارتند از: اسلام‌شناسی، ایران‌شناسی و غرب‌شناسی. اگر انسان از دین شروع کند و جهان‌بینی خود را دریابد، آن‌گاه ناظر بر ایرانی بودن به عنوان مکان و بر غرب به عنوان زمان بنگرد، به بازتولید علمی خواهد رسید. شهید مطهری اسلام‌شناس بود و از اسلام‌شناسی به غرب‌شناسی رسید. عبدالحسین زرین‌کوب، ایران‌شناس بود و در آخر، کتاب کارنامه اسلام را برای شهید مطهری نوشت. حمید عنایت یک استاد سیاست و غرب‌شناس بود که از شهید مطهری به بزرگی و عظمت یاد می‌کرد. هانری کربن هم ابتدا غرب‌شناس بود. او تحت تأثیر فلسفه یاسپرس و هایدگر قرار داشت. او می‌گوید زمانی در استراسبورگ بودم و جنگل‌های سیاه آنجا را دیدم. منظور او از جنگل‌های سیاه، فلسفه هایدگر است. او می‌گوید از وقتی با فلسفه اسلامی آشنا شدم، از این

The humanities are those academic disciplines and methods that are largely analytic, critical, or empirical.

Examples of the disciplines related to humanities are literature, history, philosophy, religion, and visual arts. Additional subjects sometimes included in the term are communications and cultural studies, although not all scholars working in the humanities are social scientists. The term also describes the philosophical position of the humanities.

History is systematically collected information about a field of study, history refers to the study of past societies, institutions, and any topic that has historical significance. It often said to encompass both knowledge and the study of it. Edward Gibbon's well-respected work The History of the Decline and Fall of the Roman Empire is as much a study of history as it is a history of the Roman Empire.

Traditionally, the study of history has been considered a part of the liberal arts. The study of individual modern and classical history is a part of the liberal arts. The study of individual modern and classical history is a part of the liberal arts.

The study of individual modern and classical history is a part of the liberal arts.

The humanities are those academic disciplines which study the speculative, as distinguished from scientific, methods that are analytical and critical.

Examples of the disciplines related to humanities are ancient and performing arts (including music). Additional subjects such as communications and cultural studies, although these are often sometimes described as "humanists". However, that term

History is systematically collected information about the past, and interpretation of the record of humans, societies, institutions, often said to be

Edward Gibbon's well-respected work The History of the Decline

پویا: انقلاب اسلامی بر روند تولید علم دینی چه تأثیری گذاشته است؟

دکتر فیاض: با ظهور انقلاب اسلامی، حوزه‌ها و دانشگاه‌های ما به وجود یک خلأ جدی و بحران تئوریک پی بردند؛ یعنی سؤال‌ها و نیازهای جدیدی تولید شده که حوزه و دانشگاه باید به آن پاسخ بدهند. انقلاب هم چنین جهان را به تلاطم فکری واداشت و گفتمان رایج غرب را به چالش کشید. مسلمانان در کشورهای مختلف نظیر لبنان و حتی در اروپا خود را با توجه به فرهنگ آن کشورها بازتولید کرده‌اند. این انقلاب مسیر خودش را پیدا می‌کند و در خارج از مرزهای ایران نیز به جلو می‌رود. متأسفانه برخی دولت‌ها واقعیت این انقلاب را درک نکردند و ۱۶ سال با یک مبنای کاریکاتوری از غرب حکومت کردند. بعد این شد که آقای احمدی‌نژاد آمد و به گفتمان‌های انقلاب برگشت. این همه سال ما را به سمت غرب بردند که از انقلاب خلاص شوند، این آقا آمد و ما را باز به انقلاب برگرداند. اگر برای واقعیت انقلاب و بحران‌های حاضر، تولید علم و دانش تئوریک کردیم، آن‌گاه یک پیشرفت و رشد سریع و جهش تمدنی در جهان خواهیم داشت.

پویا: از نگاه شما مقصد علم دینی چیست؟
دکتر فیاض: مقصد علم دینی یک جمله است که در دعای عهد امام زمان علیه السلام که خود عهد بار معنایی دارد، آمده است: **وَأَعْمُرِ اللَّهُمَّ** به بلادک، و اُحیی به عبادک؛ یعنی عمران سرزمین‌ها بدون این که مثل عالم امروز و ازو پُرا دل‌مردگی بیاورد. هم عمران و آبادانی است و هم احیای فردی است. نه جامعه جای فرد را می‌گیرد، نه فرد جای جامعه و خانواده را می‌گیرد. معنویت پایین نمی‌آید و رشد و پیشرفت حاصل می‌شود و برای فساد راهی نیست. این مقصد، بلوغ کامل بشر است.

با ظهور انقلاب اسلامی، حوزه‌ها و دانشگاه‌های ما به وجود یک خلأ جدی و بحران تئوریک پی بردند؛ یعنی سؤال‌ها و نیازهای جدیدی تولید شده که حوزه و دانشگاه باید به آن پاسخ بدهند.

توصیه من به همه، بازگشت به قرآن است. من به دانشجویانم همیشه توصیه می‌کنم که بیایم قرآن را یک‌بار هم که شده مانند یک متن علمی بخوانیم.

اگر برای واقعیت انقلاب و بحران‌های حاضر، تولید علم و دانش تئوریک کردیم، آن‌گاه یک پیشرفت و رشد سریع و جهش تمدنی در جهان خواهیم داشت.

مقصد علم دینی یک جمله است که در دعای عهد امام زمان علیه السلام که خود عهد بار معنایی دارد، آمده است: **وَأَعْمُرِ اللَّهُمَّ** به بلادک، و اُحیی به عبادک.

فلسفه جنگل‌های سیاه مستغنی شدم. پویا: چه آسیب‌ها و موانعی بر سر راه تولید علم دینی در کشور وجود دارد؟

دکتر فیاض: یکی از مشکلات امروز ما این است که در حوزه علوم دینی هنوز تولیدات زیادی نداریم و در بسیاری زمینه‌ها به نظریه‌پردازی نپرداخته‌ایم. متأسفانه بسیاری از مراکز آموزشی و پژوهشی و دانشگاه‌های ما بر خلاف این روند پیش می‌روند. هنوز بسیاری در حوزه و دانشگاه یک نگاه سکولار به دین دارند. روشنفکرهای ما هم غرب را نشناخته‌اند. بازتولید ایرانی هگل و کانت کجاست؟ برخی چهار مفهوم غربی را مقلدوار برمی‌دارند و یک توهین به دین و روحانیت می‌کنند و قیافه می‌گیرند و چند نفر شلوغ‌کار و درس‌نخوان هم که مشکلات روحی و روانی به آنها فشار آورده است، برایشان کف و سوت می‌زنند. در حوزه هم مشکلات به گونه‌ای دیگر است. این می‌شود که شهید مطهری تعبیر می‌کند که بعد از شیخ انصاری، مجتهدهای ما مجتهد مقلد هستند.

مسئله فطرت که شهید مطهری بسیار بر آن اصرار می‌ورزد، بسیار مهم است و متأسفانه مغفول مانده است. همه غربی‌ها از کانت به بعد مشکلمان این است که فطرت را از یاد بردند. من در اکثر آثار آنان از خودبیگانگی می‌بینم. ما هنوز اسلام و ظرفیت‌های آن را نشناخته‌ایم. کتاب «فلسفه و روش رئالیسم» علامه طباطبایی که به قلم استاد مطهری تألیف شده است، به نظر من یک متن علمی تأسیسی است. ما عظمت علامه را هنوز درک نکرده‌ایم. چگونه است که هائری کربن از آن سوی عالم می‌آید و در محضر علامه طباطبایی زانو می‌زند. علامه طباطبایی برایش زیارت آل‌یاسین می‌خواند و او به پهنای شیشه‌های عینکش اشک می‌ریزد. خودش صحیفه سجادیه می‌خواند و گریه می‌کند.

پویا: شما چه راه‌کاری را برای تولید علم دینی پیشنهاد می‌کنید؟

دکتر فیاض: توصیه من به همه، بازگشت به قرآن است. من به دانشجویانم همیشه توصیه می‌کنم که بیایم قرآن را یک‌بار هم که شده مانند یک متن علمی بخوانیم. همان‌طور که فلسفه ملاصدرا می‌خوانیم، صبح یک ساعت همگی توبه کنیم و قرآن بخوانیم. قرآن امروز در جامعه ما و در حوزه مهجور است. اگر قرآن مهجور باشد؛ یعنی از خدا مهجوریم. همین تلاوت و ترتیلی که قرآن می‌گوید را عمل کنیم و آن را بخوانیم. حضرت امام خمینی علیه السلام به سید احمد می‌گوید: پسرم قرآن بخوان، نگو بدون تدبیر خواندن فلان است. یعنی گفته‌اند قرآن را هر طور که می‌توانید، بخوانید. آن‌قدر باید قرآن خواند تا ملکه انسان شود و انسان از روی آن فکر کند تا جهان‌پدیداری (جهان‌بینی) ما بر مبنای آن بنا شود. ما وقتمان را با چیزهای دیگر تلف می‌کنیم. اگر قدری پاک باشیم و تقواداشته باشیم، حتماً قرآن بر ما تجلی می‌کند.

